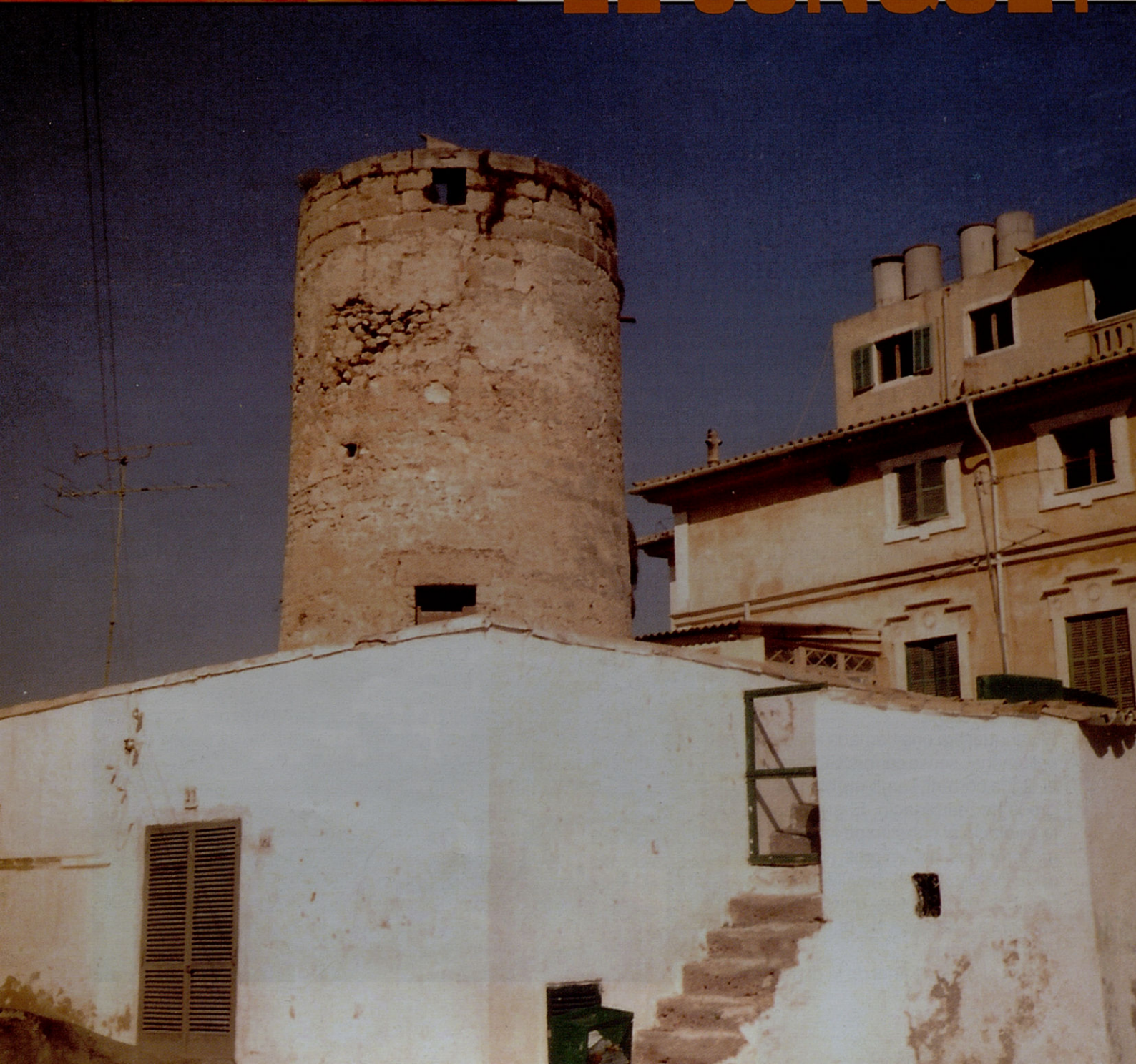

ELS NOSTRES POBLES

EL JONQUET

El Jonquet, un barri supervivent

• Albert Herranz

• Fotos cedidas per l'Arxiu de l'AVV d'El Jonquet

Llaüts i pasteres a la platgeta d'Es Jonquet. Al fons es veuen l'edifici de la Llonja, la Seu i els pals d'alguns vaixells. Devers els anys trenta del segle XX.

Aquest encapçalament pot sorprendre, sobretot si el lector s'ha passejat pels carrers nets, lluents i de cases baixes del Jonquet.

El barri sempre s'ha considerat una població sense personalitat, una errada urbanística que des del seu penya-segat gaudia d'una vista privilegiada que no es mereixia. El Jonquet ja va patir una primera amenaça en un pla urbanístic que es va presentar l'any 1906 que preveia enderrocar tota la barriada. En el Pla general d'Alomar, que es va aprovar l'any 1943, es proposava declarar el Jonquet zona 04, és a dir, zona considerada per ser demolida. Amb aquest pla general es va iniciar la construcció del passeig Marítim (1947), que va implicar eliminar la platgeta i la connexió directa de la barriada amb la mar. Aquest fet sí que va significar un cop dur per a una barriada que ja patia molts de problemes estructurals i que va passar de 2.000 habitants (1940) a 840 (dècada del 1950).

El Jonquet era una barriada sense enllumenat, sense carrers habilitats ni aigua corrent, i amb problemes greus de marginació. El gruix de la població el constituïen famílies mallorquines, els emigrats recents de la Península i 27 famílies gitanes. Era, en definitiva, una barriada pobra i deixada de la mà de l'Administració.

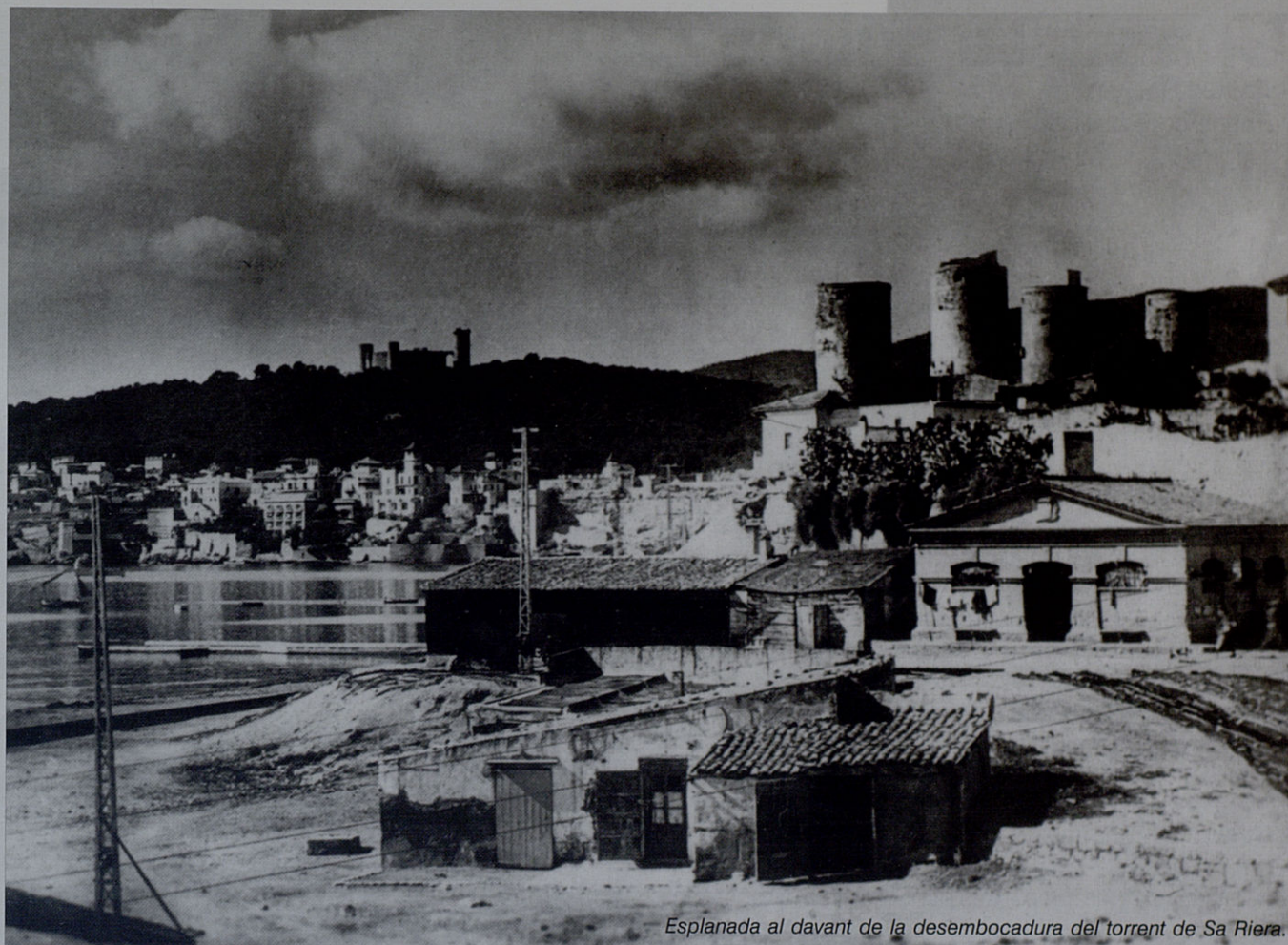
Durant el període final de la dicta-

dura de Franco, la degradació s'aprofunda. Mentre que a altres indrets de Palma, en especial les barriades del centre, hi havia un mínim esment per part de l'Administració, el Jonquet patia l'oblit.

Tal era la situació que, el febrer de 1976, en crear-se l'Associació de Veïns, les primeres demandes varen ser: la instal·lació de manxetes d'aigua i l'asfaltatge del carrer. Juntament amb les religioses de les Germanes de la Caritat, ajudà a crear una escola pont per als infants de la barriada, la majoria sense escolaritzar. L'aparició i la

EL JONQUET

Esplanada al davant de la desembocadura del torrent de Sa Riera.

venta de droga va ficar la barriada dins una espiral de por i, per què no dir-ho, de violència. La situació arribava fins al punt que els fematers de l'Ajuntament es negaven a entrar dins el barri a fer la seva feina si no anaven escortats per la policia. El Jonquet va ser conegut com «el supermercat de la droga». El carrer 13, dels Hams, encara avui és conegut com el carrer «de la mort» entre els veïnats perquè, a les cases semiruïnoses, s'hi venia droga i s'hi punxaven els addictes. Més d'una mort per sobredosi es va registrar en aquest carrer.

Els veïnats, alguns dels quals amenaçats, iniciaren una campanya contra la droga. Amb xerrades de metges i de treballadors socials, intentaren conscienciar els habitants i les administracions –que semblava que miraven cap a una altra banda– de la necessitat d'intervenir per acabar amb aquest comerç. La barriada perdia els seus habitants tradicionals i es despoblava. De fet, a principi dels anys noranta del segle passat, un dels problemes del barri era el despoblament.

Amb l'aprovació del Pla especial de reforma interior (PERI) gràcies a la pressió de les entitats del barri, es va iniciar una recuperació de la qual avui gaudeix.

Després d'un període de relativa tranquil·litat, l'anunci de la possible urbanització de dos solars que s'havien degradat i que eren als rentadors i darrere el teatre Mar

i Terra, va encendre l'alarma dels veïnats. Consideraven que l'actuació urbanística era desproporcionada i atemptava contra el traçat dels carrers i l'ànima de la barriada. Una altra vegada, els veïnats veien amenaçat el seu barri i iniciaven una campanya, «Salvem el Jonquet», que intentava conscienciar els palmesans i els mallorquins del perill que significaven els dos projectes presentats: dues urbanitzacions de luxe, un centre comercial a l'estil del que hi ha a Portopí i dos aparcaments subterranis. Hi ha una clara consciència entre els jonqueters que el barri no tan sols es caracteritza per la tipologia de les cases, sinó també pels seus habitants, i, per molt utòpic que això sembli, no volen renunciar ni a una cosa ni a l'altra. Amb la mobilització veïnal i el suport de diverses entitats ciutadanes i mallorquines, s'aconseguí que el 6 de novembre el Ple del Consell de Mallorca declaràs el Jonquet bé d'interès cultural (BIC) com a conjunt històric. Així, quedava clarament protegit segons la Llei de patrimoni històric de les Illes Balears.

Per aquest motiu s'ha posat el titular que encapçala l'article, perquè el Jonquet és un barri de treballadors que ha sobreviscut, fins avui, a totes les embranzides que ha patit, algunes amb la clara intenció de fer-lo desaparèixer. És un barri que ha sobreviscut gràcies a l'estimació i la cura que hi han dedicat i hi dediquen els seus habitants.

Una visita guiada

• Albert Herranz

• Fotos cedidas per l'Arxiu de l'AVV d'El Jonquet

Començarem la nostra passejada partint de l'edifici Mar i Terra. Primer, però, voldria explicar el nom de la barriada. Segons la llegenda popular, el nom de la barriada, el Jonquet, prové de *jonquillo*, perquè hi vivien molts de pescadors d'aquests peixos. La veritat és que això és, precisament, una llegenda. El nom de la barriada prové probablement d'un rafal que al segle XIII era conegut pel del Jonquet, pels joncs que hi creixien. Aquest rafal ocupava el marge esquerre del torrent de Sant Magí (avui enterrat sota el carrer de Monsenyor Palmer).

El Casino Mar i Terra, que agafa el nom d'una associació mutualista que va ser fundada l'any 1898, és un testimoni arquitectònic de la història de les barriades de Santa Catalina i el Jonquet.

Es té constància que Bartomeu Juan Ribas, propietari del local, va demanar permís per poder fer-hi representacions teatrals. No sabem quin va ser l'acord al qual va arribar amb la societat mutualista, però el fet cert és que va ser aquesta la que va passar a gestionar l'edifici; amb el temps, la intervenció de Bartomeu Juan s'oblidà.

El teatre sempre ha estat una de les arts o entreteniments que més ha destacat a Santa Catalina i el Jonquet. De fet, es tracta de l'espectacle per excel·lència de la classe obrera. L'any 1901 es decideix adaptar una de les sales de l'associació a ús teatral. Varen fer una sala rectangular de 28 metres de llarg per 10 metres d'ample, amb un gran escenari, una platea amb 140 butaques i nombroses llotges i avantllotges. La capacitat del teatre era per a 900 espectadors.

L'any 1907 l'associació va desaparèixer i s'hi va instal·lar la secció masculina de la Congregació Mariana, i després (1910-1912) el Cercle d'Obrers Catòlics de Santa Catalina. Aquestes organitzacions mantingueren l'activitat teatral a part de les seves activitats pròpies. Per això, la denominació de l'edifici es va mantenir.

A partir de la segona dècada del segle XX, les instal·lacions es varen destinar a col·legi públic, i durant la postguerra a menjador social (Auxili Social, Falange). Després es varen abandonar.

Durant aquest període d'abandonament, l'edifici va ser ocupat per temporers fins que l'any 2005 el va adquirir l'Ajuntament de Palma. El 2010 es va inaugurar plenament restaurat.

A la barriada, el Mar i Terra és conegut com «Sa Univer-

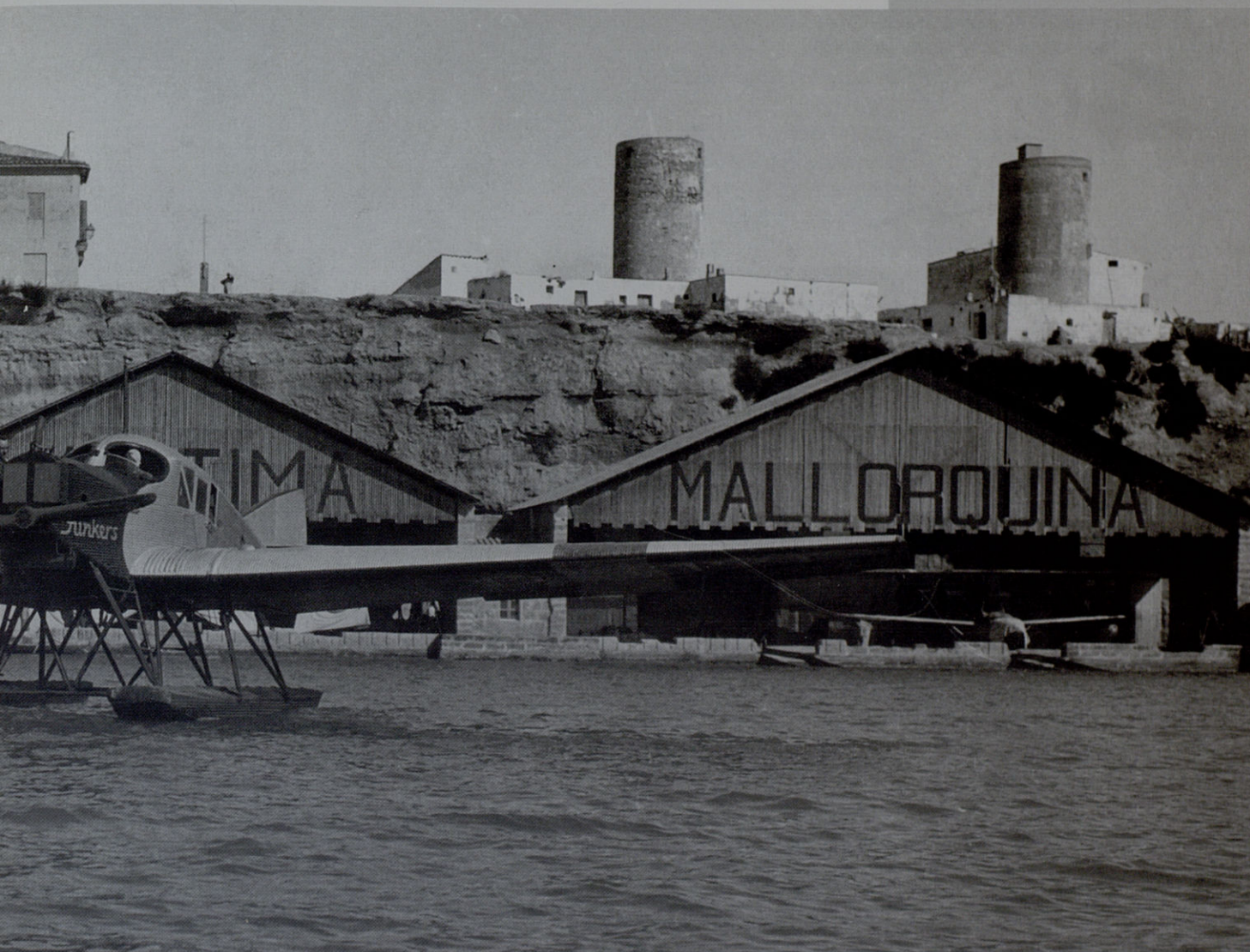

Hàngars de la companyia Aero-Marítima Mallorquina.

sitat de Santa Catalina», perquè allà va ser on molts de jonqueters i cataliners aprenghueren a llegir i a escriure. Segons conten, l'escriptor Jules Verne va assistir-hi a una representació teatral. No hi ha constància històrica de la presència de Verne al lloc, tot i que alguns defensors de la teoria es basen en l'amistat d'aquest amb l'arxiduc Lluís Salvador, cosa que és certa. Jules Verne va ser convidat a visitar Barcelona, i es diu a veure si va aprofitar el viatge per agafar el vapor a Mallorca, però no hi ha cap registre que n'aporti una prova. Una altra possibilitat seria que Verne navegàs a bord del seu vaixell a Mallorca, però la realitat és que Verne només navegava prop de la costa. De totes formes, sembla més versemblant que per escriure el capítol ambientat a Mallorca de la novel·la *Clovis Dardenor* fes servir l'obra *Die Balearen* com a documentació, volums que tenia a la seva biblioteca.

A la gent que no és catalinera ni jonquetera pot sobtar que un bocí del carrer de Sant Magí sigui del Jonquet, però sempre s'ha considerat que la banda pròxima a la mar del carrer de Sant Magí des de Cas Patró (més o

EL JONQUET

manco les escales del carrer de ses Soltes que dóna a Sant Magí) fins al final del carrer al Mar i Terra és el Jonquet. N'ignoram el motiu. Els jonqueters solen dividir el Jonquet en «damunt el terror» i «davall el terror». El terror és l'esplanada de davant el penya-segat que dóna al passeig Marítim.

Pujam pel carrer del molí d'en Garleta i ens aturam a l'esplanada, on podem veure a la dreta (tenint la mar davant nostre) els molins de Nomdedéu i d'en Garleta (que és el que dóna nom al carrer). En aquestes construccions hi ha el museu del molí, actualment tancat.

Entre els edificis que podem veure destaca Can Figuerola, que es va construir a cavall del segle XIX i del XX, i que és d'un estil pseudomodernista, amb uns balcons de ferro forjat sostinguts per unes mènsules decorades. Veient aquest edifici sembla mentida

que hagi estat hostal i casa de senyoretes de moral distreta.

Davant els dos molins i darrere el Mar i Terra, s'estén un solar conegut com es Tancat, on abans, fins a la meitat de la dècada dels vuitanta, hi havia un petit entramat de

Els hangars de l'Aero-Marítima vistes des de la platgeta d'Es Jonquet.

Vista d'Es Jonquet des del Passeig Marítim.
Es tracta d'una fotografia de "l'any de la neu" (1956).

carrers i cases. Fins fa poc encara s'hi podien veure alguns trespols de les cases. Amb la recent rehabilitació del teatre ha desaparegut el passatge que hi havia i que comunicava el Jonquet amb Santa Catalina.

Els molins són probablement el tret més característic de la barriada. El primer molí documentat és del 1339, i en un plànol de Palma d'Antoni Garau del 1644 ja surten uns molins al Jonquet. Se sap que entre els segles XVII i XVIII hi va haver fins a set molins.

Palma tenia dos barris fariners, un a llevant i un altre a ponent. Es Molinar ha conservat el seu nom, tot i que els molins estaven situats en una zona coneguda amb el nom de Primer Molinar, que estava més o manco on hi ha els dos molins de davant Can Pereantoni. L'Ajuntament va abandonar aquesta barriada i va deixar de fer-hi cap inversió, fins al punt que la va decretar insalubre i la va enderrocar. Tal vegada era el destí que es tenia previst per a tot el Jonquet?

Seguim pel carrer d'en Garleta i feim una aturada davant l'entrada del carrer del Pescall. Aquí, el 15 de novembre de 1928, s'hi va estavellar un avió Latecore-32 de la Compagnie Aérienne Française que feia la ruta Tolosa-Alger. En aquest mateix dossier podeu llegir el testimoni

d'Isabel Escandell, que va viure el fet en primera persona. Els dos tripulants quedaren ferits greus, i un d'ells, el radiotelegrafista, va morir. Durant molts d'anys el parllamps del cafè Cuba va estar tort perquè l'avió abans de caure hi va topar; en la penúltima rehabilitació, es va dreçar. Aquesta no és l'única relació que té la barriada amb la història de l'aviació a Mallorca: la platgeta del Jonquet va ser testimoni de com el 31 de maig de 1921 hi amarava un Savoia 16 pilotat per Manuel Colomer. Es tractava del primer hidroavió de la nova companyia aèria, l'Aero-Marítima Mallorquina, fundada per Joaquim Gual de Torella i Josep Tous Ferrer. Els hangars de la companyia, popularment coneguda com l'Aero, estaven just davall el cingle del Jonquet. L'hydroavió va ser batiat al mes de juny amb el nom *Mallorca* i va fer nombrosos vols. La companyia va haver de plegar per problemes econòmics i per alguns accidents. Anys després, l'hangar de l'Aero va ser adquirit per una companyia pesquera i s'hi eixugava peix.

Seguint pel carrer d'en Garleta, arribam a la plaça del Vapor. S'anomena així perquè, segons es diu, aquí acudien els cataliners i els jonqueters per veure arribar el vapor (el vaixell correu que unia Palma amb altres po-

EL JONQUET

blacions costaneres) i altres vaixells. Abans, sense telèfon ni Internet, era difícil saber quan tornava el marit, el pare o el germà. L'arribada d'un vaixell feia que la gent intentàs esbrinar quin era. Un patró de vaixell molt popular era el patró «Granereta», conegut així perquè solia hissar una granera per indicar que era ell qui tornava. Si baixam cap al carrer de Sant Magí hi ha a la dreta un carrer que té una entrada estreta. Aquest carrer avui es diu de Miquel Àngel Llauger, però fins fa un any es deia carrer 7. Molts dels carrers del Jonquet tenien números en comptes de nom. Encara avui en dia, els veïnats viuen al carrer 15, carrer del Pescall, o al carrer 14, carrer del Molí d'en Garleta. Fins fa relativament poc els únics carrers amb nom eren la plaça del Vapor, de Cabrinetty i de Cerdà. Si continuam pel carrer veurem com es fa estret. Això és una característica d'alguns dels carrers de la barriada. El barri és un entramat de carrerons, carrers estrets, placetes i esplanades. De sobte, trobam una placeta. Per fer-nos una idea d'on som, davant hi ha uns jardins. Aquests jardins pertanyen a les cases que hi ha sobre la ferreteria de Ca Don Pau, al carrer de Sant Magí. Continuam i ens aturam en una espècie de plaça on podem veure un tancat, que és un dels llocs on es

vol fer una urbanització de luxe, els molins i una casa que destaca entre les que hi ha al Jonquet per l'alçada que té. Però abans d'entrar en olivetes, caldria que miràssiu el nom del carrer en què estam: carrer de Cerdà. Si agafau un plànol de Santa Catalina i el Jonquet veureu que el carrer de Cerdà arranca on som nosaltres, queda interromput pel carrer de Sant Magí, no torna a arrancar fins a la cantonada del carrer de la Barrera de Baix i acaba a la plaça de la Navegació. Aquí teniu una altra mostra de la singularitat de l'entramat urbà.

Al tancat podem apreciar un edifici que sembla un mirador. Es tracta d'un molí d'aigua transformat. Sembla que a la segona dècada del segle xx hi havia una paperera, però finalment va tancar. El molí es va reformar i durant molt d'anys va ser un mirador enmig d'un jardí bellament cuidat. Davant nosaltres tenim dos molins amb un estat de conservació penós.

La rehabilitació d'aquests molins és una de les reivindicacions dels veïnats. Reivindicació que, tot i que en un ple de fa anys l'Ajuntament va acordar obligar els propietaris a restaurar els molins, de moment no ha estat atesa. Els molins són els d'en Gelós, sa Garriguera i en Budellet. El primer és més conegut per Jack El Negro,

El Molí d'en Garleta i de Nomdedéu.

Placeta del carrer del Pescall.

Ara voltam pel carrer dels Gambins, passam per una semiplaça que pràcticament es conserva igual des dels anys trenta i tornam a la plaça del Vapor. Després baixam, cap l'esquerra, als rentadors. Aquests rentadors van ser construïts a final del segle XIX aprofitant una veta d'aigua. Heu de pensar que tenim la desembocadura de sa Riera, que abans era més ampla, i que era tradicional que les dones rentassin la seva roba allà. L'edifici, atribuït a Josep Segura, és d'estil eclèctic i té una planta quadrada. Va estar en ús fins ben entrada la dècada dels anys seixanta del segle passat. A l'esquerra dels rentadors, si miram cap a l'avinguda de l'Argentina, hi ha un petit edifici que avui és un pub. Aquest edifici és un antic escar i va ser també un eixugador i tenidor de xarxes.

nom d'una coneguda sala de festes i restaurant que a la vegada pren el seu nom d'una pel·lícula de contrabandistes produïda el 1950 amb l'actor George Sanders i que va ser filmada, en part, al Jonquet. Alguns dels veïnats de la barriada participaren als rodatges.

La casa que tenim a la dreta s'anomena Ca la Reina perquè, segons es diu, es va necessitar un permís de la reina per construir-la. Per mi, probablement és una de les cases amb més bona vista de Palma. Per què va necessitar aquesta casa un permís de la reina per ser construïda? Pel mateix motiu pel qual tenim davant el Jonquet i Santa Catalina una esplanada com la de sa Feixina: per motius militars. Segons la llei, no es podia construir una casa a una determinada distància per no posar en perill la seguretat de la ciutat en cas d'invasió. S'havia d'assegurar que des de les cases de fora murada no es pogués bombardejar la ciutat. Per això, les cases es construïen respectant una distància prudencial i aquest és el motiu pel qual no es va urbanitzar la part que comprèn el parc actual. Segurament, per construir aquesta casa, que representava un perill des del punt de vista militar, es necessitava un permís especial, i d'aquí el nom.

Ara enfilam pel carrer de sa Cova, que és el seu nom popular, i que avui en dia té el de Rafel Xamena, nom d'un veïnat de Santa Catalina que va néixer el 15 d'abril de 1901, que va viure en aquest carrer i que ha passat a la història perquè va tenir la desgràcia de morir el 6 de gener de 1942 al camp d'extermini nazi de Gusen, annex a Mauthausen (Àustria). La seva família es va assabentar del fet per una retransmissió de la ràdio francesa l'any 1957.

I ja som al carrer de Sant Magí, el carrer Gran, com és conegut. Hi ha l'hostal i cafè Cuba, que podríem dir que és patrimoni tant dels cataliners com dels jonqueters. L'edifici va ser construït el 1904, i ens dona l'excusa per contar una darrera cosa i per demostrar l'estreta relació que aquestes dues barriades tenien amb la mar. Per a molts de cataliners i jonqueters, Cuba i Amèrica eren part del pati de darrere ca seva. Molts emigraren, possiblement seguint l'experiència dels andritxols, amb els quals aquests barris sempre han tingut una gran relació, cap a Cuba. I aquí acabam la nostra visita, perquè ara ja som a la barriada veïna, Santa Catalina.

L'Associació de Veïns del Jonquet: la columna vertebral de la barriada

• Albert Herranz

• Fotos cedidas per l'Arxiu de l'AVV d'El Jonquet

Una altra vista del molí de Nomdedéu amb Can Figuerola al fons. Dècada de 1980.

El febrer de 1976, es crea l'Associació de Veïns del Jonquet. En una barriada oblidada de les institucions, la creació de l'associació va resultar proverbial.

L'associació de veïns, durant els anys setanta i vuitanta, va ser protagonista de diverses lluites contra la droga, la degradació urbanística de la barriada i la situació dels molins. Durant aquests anys, la seva feina ha canviat: abans, als anys vuitanta, coordinava un esplai per als infants els dissabtes, ara aquest ha desaparegut i, en canvi, organitza les festes d'estiu, de Sant Antoni i de Nadal.

Quan es parla de l'associació de veïns és necessari mencionar la figura del capellà Llorenç Tous, sacerdot delegat del bisbe al Jonquet, ja que la seva empremta va ser important.

La demanda de rehabilitar la barriada ha estat una constant dins la història d'aquesta associació. L'any 1986, les denúncies i la mobilització veïnal aconseguiren que l'Ajuntament aprovàs el PERI (Pla especial de reforma interior), que va significar per a la barriada l'obtenció de clavegueram, la millora de l'estat dels habitatges, la introducció de serveis bàsics i una passa cap a la desaparició del mercat de la droga, que havia degradat la barriada. Un exemple: la barriada no tenia ni tan sols xarxa d'aigua potable i s'aconseguí que l'Ajuntament hi instal·làs manxetes d'aigua; no se'n va demanar la para-

lització fins a l'any 1993, quan tots els veïns ja tenien aigua.

Una altra preocupació dels veïns ha estat l'estat penós del talús i els molins del barri, per la qual cosa també s'engegaren diverses campanyes de denúncia i reivindicació.

Considerant que és una barriada amb pocs habitants, 524 segons les dades del 1992, la repercussió de les activitats de l'associació de veïns és gran, i això es va tornar a demostrar en la campanya que es va fer amb motiu de l'aprovació de l'Ajuntament de construir-hi dues urbanitzacions i un centre comercial que s'havien d'ubicar als solars buits dels rentadors i del Mar i Terra. Aquesta aprovació, entesa pels veïnats com un vertader atemptat contra la barriada, va provocar una mobilització digna de destacar, ja que tant mallorquins com estrangers (la colònia estrangera ha augmentat de forma considerable a la barriada) uniren esforços en una campanya que va acabar amb la declaració del barri com a bé d'interès cultural. Un fet gens anecdòtic, perquè és la primera vegada que s'aconsegueix protegir un entramat urbà de fora murada a Palma amb elements moderns. En l'actualitat, l'associació de veïns té la seu al molí d'en Toni Trossos, està presidida per Magdalena Moragues i té uns 100 socis.

Personatges

Veïns que són testimoni d'una barriada: Francisca Sagreras i Isabel Escandell «de Ca i Moixos»

- Albert Herranz
- Fotos cedidas per l'Arxiu de l'AVV d'El Jonquet

FRANCISCA SAGRERA

La infermera i religiosa de les Germanes de la Caritat Francisca Sagrera va arribar al Jonquet l'any 1979. Ella, Margalida Salom i Maria Barceló ocuparen una casa en una barriada molt diferent del que és avui dia. El Jonquet llavors tenia 60 infants sense escolaritzar. Un nivell alt d'analfabetisme adult i la droga –consum i venda– condicionaven les relacions socials entre els veïnats. Francisca feia feina d'ATS a Son Dureta i dedicava els horabaixes a la barriada. El primer objectiu foren els infants. Primer, començaren a organitzar tallers per a ells, i després, quan el Ministeri d'Educació els concedí per-

mís, organitzaren una escola pont amb dos mestres al carrer actual de l'Almadrava. La convivència entre els gitanos i els païos era difícil, i s'hi afegia el fet que la majoria dels primers es dedicaven al comerç de la droga. La presència de la venda de droga va ser determinant per a la barriada: va suposar l'enfonsament definitiu d'un barri que tenia cases en estat de ruïna, manca de clavegueram i altres deficiències sociosanitàries. El carrer 13 (avui del Gambaner) era conegut com el carrer «de la mort», ja que entre les cases semienrunades s'hi venia droga i no poques vegades hi havia morts per sobredosi. L'ambient entre el veïnat era de por i la convivència estava trencada. A Francisca i les seves com-

panyes els entraren dins ca seva fins a tres vegades, però altres veïnats poden comptar fins a set les vegades que es trobaren la porta de la casa trencada. La gent estava atemorida. Aquesta situació no es va arreglar fins que l'Ajuntament va impulsar el PERI (Pla especial de reforma interior) i va començar a rehabilitar la barriada. Sembla mentida avui, però el fet que s'aconseguís –gràcies a les queixes i les denúncies– la instal·lació de tres manxetes d'aigua va ser considerat com un gran èxit. Un altre dels problemes que Francisca i les seves companyes trobaren eren les persones majors. Moltes dones i homes vivien en condicions miserables i insalubres. El

EL JONQUET

Jonquet, gràcies en part a elles, va ser pioner a Palma en el servei a domicili. També va tenir protagonisme en la formació de la cooperativa de treballadores familiars, que va proporcionar moltes feines a les dones del barri. Francisca sempre ha participat en l'Associació de Veïns del Jonquet, quasi des del començament, primer com a vocal i, actualment, com a secretària. Per a ella,

participar a l'associació és una forma de treballar per als veïnats i d'assabentar-se del que passa a la barriada. Avui, a banda de l'associació de veïns, es dedica a coses més esporàdiques, com fer companyia als malalts i la gent gran de la barriada. També ajuda l'assistent social de Càritas, tot i que no rep gaires demanades del Jonquet.

ISABEL ESCANDELL «DE CA I MOIXOS»

És cert que no li agrada que li diguin així. Diu que en realitat era la veïnada de son pare qui tenia aquest malnom, però així és com se la coneix al barri.

Té noranta anys i la seva vitalitat és envejable. I el seu cap: encara recorda com si fos ahir aquell 15 de novembre de 1928 quan un hidroavió es va precipitar cap al Jonquet. Ella era al carrer i de tot d'una va notar que alguna cosa passava; quan va veure aquell avió que topava amb el parallamps del cafè Cuba no li'n va quedar cap dubte: estava a punt d'estavellar-se contra el barri. L'avió es va precipitar damunt ca seva, on encara viu, i se'n va dur el pou i la part de dalt de la casa. Va veure com un dels dos tripulants botava abans. L'altre, el radiotelegrafista, va quedar greument ferit i va morir. Recorda com el supervi-

vent es lamentava: tan a prop de la mar, uns metres més enllà i s'haurien salvat tots dos. L'avió es va retirar, però durant un parell de dies va ser una atracció a la qual anaven a badar tots els palmesans. Un any després el pilot que va botar hi va tornar per donar gràcies als veïnats.

Abans de viure on viu, la seva família vivia al molí d'en Gomila. A aquella banda del Jonquet, la dels rentadors, hi vivia una nombrosa colònia d'eivissencs. Molts d'eivissencs emigraren al Jonquet i Santa Catalina durant els anys vint i trenta. Els llinatges de la família d'Isabel són d'aquell illa.

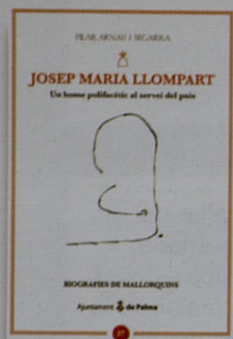
Son pare era municipal, i a vegades, del cafè Cuba o de Ca na Pates (en l'actualitat és un bar amb el nom Havanna) l'anaven a cercar perquè fes fora algun gatot

que no volia entendre's de raons.

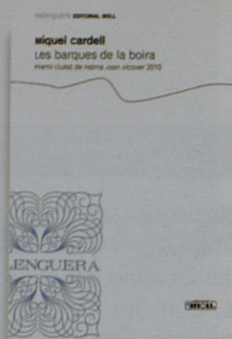
També recorda com durant la Guerra Civil va caure una bomba dins un excusat. Quan li demanen si sap on va caure la bomba diu que sí, que «a la Perfumeria Gal». L'explosió va escampar els excrements arreu. No hi va morir ningú. En parlar de la guerra, se li entelen els ulls pel record de dues germanes seves que perderen la vida als bombardejos de Barcelona i d'alguns veïnats que moriren pels carrers de Palma.

Una ciutat tan distinta de la d'avui, un barri tan diferent... Ella i el seu germà Joan corrien per les planxes de fusta que permetien caminar damunt la desembocadura de sa Riera, torrent que travessaven per anar als talls dels mestres d'aixa del mollet a cercar llenya per a la cuina de casa.

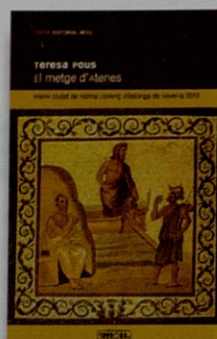

Josep Maria Llopart. Un home polifacètic al servei del país.
Pilar Arnau i Segarra.
Biografies de Mallorquins.
Ajuntament de Palma.

Les barques de la boira.
Miquel Cardell.
Premi Ciutat de Palma 2010 de poesia.
Editorial Moll.

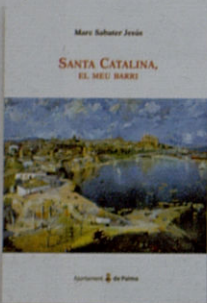
El metge d'Atenes.
Teresa Pous Mas.
Premi Ciutat de Palma 2010 de Novel·la.
Editorial Moll.

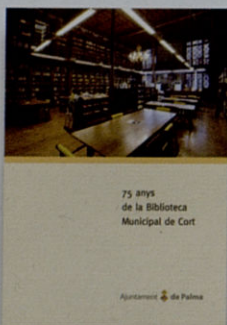
Pilar Montaner i Joan Sureda. Epistolari i literatura.
Arxiu Municipal de Palma.
Col·lecció Rùbrica.

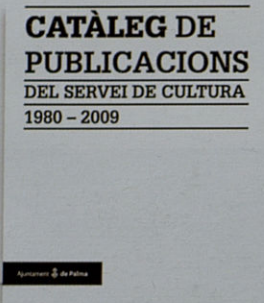
Cartes mallorquines de G. M. de Jovellanos.
A cura de Pere Fullana.
Col·lecció Castell de Bellver.

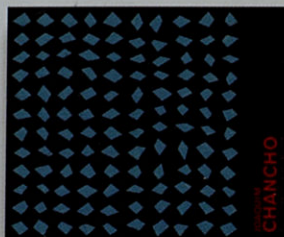
Santa Catalina, el meu barri.
Marc Sabater Jesús.
Leonard Muntaner.

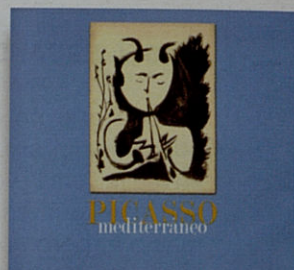
75 anys de la Biblioteca Municipal de Cort.
Servei de biblioteques.
Ajuntament de Palma.

Catàleg de publicacions del servei de Cultura 1980-2009.
Ajuntament de Palma.

Joaquim Chancho. Al llindar de la geometria.
Fundació Palma Espai d'Art.

PICASSO mediterráneo.
Fundació Palma Espai d'Art.

NOVETATS EDITORIALS

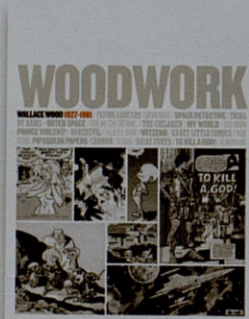
REGIDORIA DE CULTURA, JOVENTUT, PATRIMONI I POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Ferran Aguiló. Escultures 1986-2010.
Fundació Palma Espai d'Art.

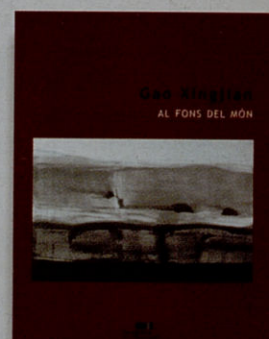
Espai Quatre'10.
Fundació Palma Espai d'Art.

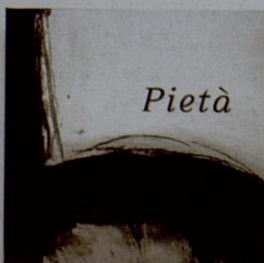
Woodwork.
Wallace Wood 1927-1981.
Fundació Palma Espai d'Art.

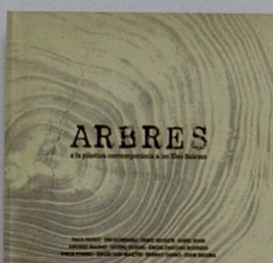
Willy Ramos. Un mundo luminoso.
Fundació Palma Espai d'Art.

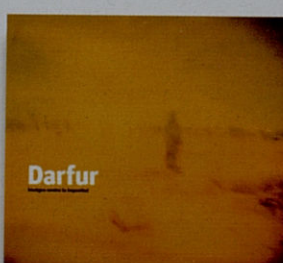
Gao Xingjian. Al fons del món.
Fundació Palma Espai d'Art.

Pietà.
Fundació Palma Espai d'Art.

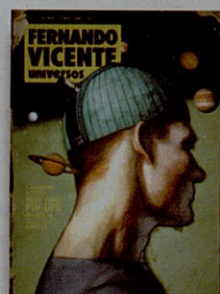
ARBRES a la plàstica contemporània a les Illes Balears.
Fundació Palma Espai d'Art.

Darfur. Imatges contra la impunitat.
Fundació Palma Espai d'Art.

Premi Ciutat de Palma "Antoni Gelabert" d'Arts Visuals 2009.
Fundació Palma Espai d'Art.

Vicente. Il·lustracions 1984 - 2001. Universos.
Fundació Palma Espai d'Art.